

2. Baskıdan Çeviri

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM

Tüm Öğrencilerin İhtiyaçlarına Cevap Vermek

Çeviri Editörü: Mehmet Akif Sözer

Carol Ann Tomlinson

Çeviri Editörü: Prof. Dr. Mehmet Akif SÖZER

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM
Tüm Öğrencilerin İhtiyaçlarına Cevap Vermek

ISBN 978-625-5964-34-2

Kitabın orijinal adı: Responding to the Needs of All Learners

Baskı sayısı: 2. Baskı

ISBN: 978-1-4166-1860-7

Yayınevi: ASCD

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilmektedir.

1. Baskı: Mart 2025, Ankara

Yayın-Proje: Tarkan Toka
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sit. 1514. Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 77079

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

YAZAR HAKKINDA

Carol Ann Tomlinson, Virginia Üniversitesi Curry Eğitim Fakültesi'nde William Clay Parrish, Jr. Profesörü ve Eğitim Liderliği, Temelleri ve Politikası Bölüm Başkanıdır. Ayrıca Akademik Çeşitlilik Enstitüsü'nün eş direktörüdür. Tomlinson, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve uluslararası düzeyde, daha geniş bir öğrenci yelpazesine duyarlı sınıflar oluşturmak isteyen eğitimcilerle çalışmaktadır.

Carol, 21 yıl boyunca kamu okullarında öğretmenlik yapmış, okul öncesi, ortaokul ve lise öğrencileriyle çalışmıştır. Ortaöğretim düzeyinde İngilizce, dil sanatları, Almanca ve tarih dersleri vermiştir. Ayrıca, zorlanan ve ileri düzeydeki öğrenciler için hazırlanan bölge çapındaki programların yöneticiliğini yapmıştır. 1974 yılında Virginia'da Yılın Öğretmeni seçilmiştir.

Carol, Virginia Üniversitesi'nde, ağırlıklı olarak eğitim programı tasarımı ve farklılaştırılmış öğretim alanlarında lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine ders vermektedir. 2004 yılında Curry Eğitim Fakültesi'nde "Yılın Seçkin Profesörü" seçilmiştir. 2008 yılında "Tüm Üniversite Öğretim Ödülü"nü almıştır

Carol, eğitimciler için 300'den fazla kitap, kitap bölümü, makale ve diğer materyalleri kaleme almıştır. Kitapları 12 dile çevrilmiştir. 2014 yılında *Education-Next Edu-Scholar Public Presence* sıralamasında, Amerika Birleşik Devletleri'nde Psikoloji alanında yükseköğretimdeki en etkili iki isimden biri ve eğitimle ilgili alanlarda en etkili 16. kişi olarak gösterilmiştir.

İKİNCİ BASKIYA ÖN SÖZ

Herkes her zamanki yerlerine oturana kadar bekledi ve sonra sordu: “Ben mi sizi seçtim, yoksa siz mi beni seçtiniz?” ve Ruhlar takımı cevap verdi: “Evet!”

E. L. Konigsburg, The View from Saturday

Bu kitap benim için iki bölümden oluşan bir yolculuktur. İlk baskısı 1999 yılında yayınlanan kitabı, bir devlet okulundaki sınıfımdan ve bir eğitimci olarak 20 yılı aşkın öğretmenlik kariyerimden ayrıldıktan kısa bir süre sonra yazdım. O yıllar, düşüncelerim ve nefesim hâlâ taptazeydi ve nostalji doluydu. Virginia Üniversitesi’ndeki yeni meslektaşlarıma üniversitede, devlet okulunda olduğu kadar uzun bir kariyerim olmayacağı için, her zaman öncelikle bir ortaokul öğretmeni olacağımı söyledim. Ancak tahmin gücüm, çoğu zaman olduğu gibi biraz yanılmıştı. “Farklılaştırılmış Sınıflar” adlı bu kitabımın ikinci baskısının revizyonunu tamamlarken, devlet okulunda çalıştığım daha uzun süredir üniversitede çalışmaktaydım.

Son 15 yılda pek çok şey değişti. Bir zamanlar okul içi öğrenci karmasında İngilizceyi yeni öğrenen, öğrencisi ya hiç olmayan ya da pek az olan sınıflar günümüzde artık dünyanın birçok yerinden gelen öğrencilere eğitim vermekte. 1999 yılında öğretmenler ve öğrenciler için sınırlı sayıda faydalı sınıf teknolojisi mevcutken bugün, teknoloji sürekli olarak sınıfları yalnızca dünyaya açmakla kalmayıp aynı zamanda öğretme ve öğrenme hakkında düşünme dünyasına çok çeşitli yollar açmaktadır. Bugün, öğretim ve öğrenme ile ilgili geçmişte olduğumuzdan çok daha fazla bilgiye sahibiz ve Amerika Birleşik Devletleri’ndeki ve birçok diğer ülkedeki eğitimciler, çocuklarımıza neyi ve nasıl öğreteceğimizi konusunda birden fazla ulusal tartışma sürecinden geçti. Ve elbette, daha fazla eğitimci farklılaştırılmış öğretimle tanışıyor. Hatta bazıları farklılaştırılmış öğretimi günümüz sınıflarındaki öğretmenler için temel bir beklenti olarak görmektedir.

Bununla birlikte gerek benim için, gerekse okullarda ve sınıflarda pek çok şey aynı kalmaya devam etmiştir. Özünde ben, hâlâ mesleğimin araştırma yönünü tanıma ve öğrenme fırsatı bulduğum için minnettar bir ortaokul öğretmeniyim ve okullarda sınıf içi uygulamalar hâlâ esneklik spektrumunun herkese uyan ve herkes için tek uygulama yapılmasını öngören tarafına doğru kaymaktadır. Muhtemelen, sınav sonuçlarını yükseltmeye odaklanılması, büyük olasılıkla 15 yıl öncesine kıyasla daha az dinamik olan bir eğitim programı ile öğretim yapılmasıyla sonuçlanmıştır. Beyaz tenli ve ekonomik açıdan daha güvenli bir altyapıya sahip öğrencilerin okul deneyimleriyle kıyaslandığında düşük gelirli ve beyaz tenli olmayan öğrencilerin okul deneyimlerinde hâlâ savunulamaz bir uçurum bulunmaktadır.

Hem bendeki hem de eğitim dünyasındaki benzerlikler ve farklılıklar, “Farklılaştırılmış Sınıflar” adlı kitabımın ikinci baskısını yazmayı ilgi çekici ve bir noktada zorunlu hâle getirmiştir. Zira yapılacak daha çok iş, öğrenilecek daha çok şey ve bizi doğruya ulaştıracak daha çok fırsat bulunmaktadır.

İlk baskıyı yazarken, öğretmenliğin kısmen bir tarih yazımı olduğunu fark ettim. Bir öğretmen olarak kendi geçmişimi düşündüm ve benden önceki öğretmenlerle, özellikle de tek odalı okul binalarında çalışanlarla bağlantı kurduğumu hissettim. O öğretmenler gelen her öğrenciyi kabul etmiş ve eylemleriyle aslında şunu ifade etmişlerdir: “Öğrenmek için burada olan her birinize minnettarım. Ne kadar farklı olursanız olun, bu işi başarabiliriz.” Ayrıca, ilk gerçek öğretmen arkadaşlarımla evimde geçirdiğim geç saatlere ve onunla birlikte çok yönlü sınıfların nasıl anlam kazanması gerektiği üzerinde nasıl çalıştığımıza geri döndüm; bu, çeşitli öğrenci gruplarımızın kesinlikle ihtiyaç duyduğu bir durumdu. Öğretmenlik yaptığım ve bana hiç durmadan daha fazlasını öğreten öğrencilerin isimlerini ve yüzlerini hatırladım. Onlar lise, ortaokul ve okul öncesi öğrencileriydi. Birbirlerine çok benziyorlardı. Ancak birbirlerinden bir o kadar da farklıydılar. O öğrenciler benim kendileri için pek çok şey olmamı isterlerdi ve bana bunu nasıl yapacağımı da öğrettiler. Ayrıca Virginia, Fauquier County’de çok çalışan, mesleki riskler alan, “kalıpların dışında” düşünebilen, sınıflarda neşe bulan ve aynı zamanda neşe yaratabilen meslektaşlarımla da hatırladım. Çalıştığımız yer o zamanlar kırsal, küçük ve sınırlarının ötesindeki pek çok insanın dikkatini çeken bir yer olmasa da nezih bir okul bölgesiydi. Aynı zamanda öğretmenlik için harika bir eğitim alanıydı. Çünkü çocuklara hizmet etmek için yenilikçi olmaya teşvik edilmekteydik.

Kitabın ikinci baskısını yazmak, Virginia Üniversitesi’ndeki ve Amerika Birleşik Devletleri’ndeki okullarda, hatta ülke sınırlarını aşan yolculuğumda attığım adımları yeniden izlememi gerektirdi. Artık dünyanın dört bir yanındaki öğretmenlerle ve onların geleceği olan tüm öğrenci çeşitleriyle çalışma ayrıcalığına sahibim. Bu arada üniversitedeki meslektaşlarım düşüncelerimi zorluyorlar ve mükemmelliği kendilerine örnek alıyorlar. Öğrencilerim ise benim en iyi öğretmenlerim olmaya devam ediyor. “Neden?” diye soruyorlar ve kaçınılmaz olarak “Neden olmasın?” diye devam ediyorlar.

Yakın ve uzak pek çok yerde, diğer öğretmenlerin soruları, ortak anlayış ve belirsizliklere dair çeşitli desenler yaratmaktadır ki bunlar, genellikle büyümenin/gelişimin tohum yataklarıdır. İkinci baskıyı yazma fırsatına sahip olmam, düşüncelerimin nasıl değiştiğini yansıtmak için büyük bir aracı oldu. On beş yıl önce kaleme alınmış bir pasajın bana hâlâ mantıklı gelmesi de oldukça rahatlatıcı. Düşüncelerimin artık daha keskin olduğunu fark etmek de güven verici; bu da orijinal kitabın bazı kısımlarını güçlendirmeme ve yeniden odaklanmama olanak tanıyor. Tüm bunlarla birlikte öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap veren bir öğretim metodu hakkında 15 yıldır süregelen istikrarlı konuşmalara rağmen, hâlâ on beş yıl, hatta yarım asır önceki çalışmalarımıza hâkim olan tanıdık, kullanışlı ve rahat kalıplara yöneldiğimizi de kabul etmek gerekiyor.

Öğretmenler, 1999’da olduğu gibi şimdi de öğretim ve farklılaştırma konusunda genellikle aynı soruları soruyor: “Nasıl not veriyorsunuz?”, “Hedefimiz standartlaştırılmış bir test ise öğretimi nasıl farklılaştırabiliriz?”, “Öğrencilerimin hepsi aynı çalışmayı yapmazsa buna kızmazlar mı?”, “Tüm öğrencilere aynı şey (ev ödevi, sınav, çalışmayı tamamlama süresi, vb.) verilmezse bir sınıf nasıl adil olabilir?”

Son on beş yılda öğretmenler olarak kendimizi geliştirdik. Daha iyi şeylere odaklanamamak ve kuşkuyla başarı ölçümlerinden sorumlu tutulsak da, şu an daha odaklanmış durumdayız ve sorumluluk almaya daha yatkınız. Artık daha tecrübeliyiz. Aramızdan bazıları teknoloji konusunda daha becerikli. Birçok okulda, işimizin önemli yönlerine dair daha bilgilendirilmiş ve daha sürdürülebilir diyaloglar kuruyoruz.

Yine de öğrencilerimizi sanki özünde birbirlerine benziyorlarmış gibi yetiştirmeye/eğitmeye devam ediyoruz. Hâlen, onların temel insani yönlerini gözden kaçırmışız gibi onları ölçüyor, etiketliyor ve sıraya koyuyoruz. Pedagojinin olağanüstü etkili olduğu belirli durumlar ve temel olarak hatalı veya savunulamaz olduğu büyük durumlar hâlâ birkaç kilometre, koridor ve iki sokak arasındaki boşluk kadar yakın bir mesafede bulunuyor. Hâlen, öğrencilerimizin bazılarının ihtiyaçlarını iyi bir şekilde karşılıyor, birçok öğrenciyi ise yetersiz bir şekilde destekliyoruz. Öğrencilerin farklı disiplinleri ve dünyayı keşfetmeleri için bilinçli üretimler ortaya koymaktan ziyade hâlen bize verilen öğretim programını “işliyoruz”.

Sanırım geçmişteki ve şimdiki öğrencilerim beni iyimser biri hâline getirdi. Gerek mesleğimizdeki olumlu değişimin gerekse değişime direnişin kanıtlarını; düşünmeye devam etmek ve öğretmenliğe daha insancıl ve üretken bir biçimde katkıda bulunabilecek kelimeleri ve imgeleri aramayı sürdürmek için fırsatlar olarak görmeyi tercih ediyorum. “Farklılaştırılmış Sınıflar”ın bu ikinci baskısında yer alan ilkeler benim için, onları ilk kez kâğıda döktüğüm ve ortaokul öğrencilerim ile ilk kez test ettiğim zamanlardaki kadar ilgi çekicidir.

1999’da olduğu gibi bugün de sıkça sorulan bir diğer soru şudur: ‘Öğretimi farklılaştırmaya nasıl zaman bulabilirim? Bu çok zor ve zaten çok meşgulüm!’ Zaman ve deneyim bana tek bir yanıtı tekrar tekrar doğruladı: ‘Bir kariyer inşa et. Bugünden daha iyi olmayı hedefle ama asla tamamlandığını ya da ‘yeterince iyi’ olduğunu düşünme.’ Bir öğretmenin sınıfında bir öğrencisine söylediğini duyduğum şu sözler bu durumu en iyi şekilde özetliyor: ‘Tabii ki zor. İşte bu yüzden zamanına değer. Ve sen zor şeyleri yapabilirsin.’

Öğretmek, öğrenmektir; öğrenmek, olmaktır ve bir tarih yazmak bir mesleği benimsemek ve onunla bir hayat kurmaktır. Bu kitap, bir öğretmen olarak kendi tarihini yazmakla ilgilidir; her defasında bir gün daha, her seferinde biraz daha büyüme/gelişme, bir meslektaş ortaklığı yaratma sürecidir. Umarım bu arayışınızda bu kitap size yardımcı olur.

Başlamadan önce, hayatımı daha iyi hâle getiren tüm öğretmenlerime minnettarlığımı ifade etmek isterim. Bazılarına meslektaş, bazılarına öğrenci, bazılarına editör, bazılarına yazar, bazılarına arkadaş diyorum ama hepsi de öğretmen ve ben onların dünyamdaki varlığıyla çok daha güçlüyüm.

Son olarak, bugün ulaştıkları aynı yeterlilik ve profesyonellik seviyesinden öğretmeyi kararlılıkla reddeden ve daima ileriye ve yukarıya bakmaya devam eden dünyanın her yerindeki öğretmenlere derin saygılarımı sunuyorum. Sizler, aramızdaki yaşam şekillendiricilerisiniz.

ÇEVİRİYE ÖN SÖZ

Bir gül bahçesine uzaktan baktığınızda, gözünüze ilk çarpan şey, sanki tüm güllerin birbirinin aynı olduğu izlenimidir. Hepsi aynı renkte, aynı biçimde, aynı düzende gibi görünür. Ancak bahçeye adım attığınızda, her bir gülün aslında kendine has olduğunu fark edersiniz. Güllerin renkleri, boyutları, şekilleri ve kokuları arasında büyük bir çeşitlilik vardır. Kimi güller açık renk tonlara sahipken, kimisi koyu ve derin renklerde açar. Bazıları büyük ve gösterişli iken, diğerleri daha ince ve zariftir. Kimilerinin tomurcukları henüz açmak üzereyken, kimilerinin çiçekleri tüm zarafetiyle gözler önündedir. Bazı güllerin dikenleri daha fazla, bazılarının ise neredeyse hiç yoktur. Ve bazıları, öylesine yoğun ve baş döndürücü bir koku yayar ki, o güllerin etrafında durmak âdeta bir ayrıcalıktır. Gül bahçesindeki bu çeşitlilik, hem doğanın ne kadar zengin ve benzersiz olduğunu hem de farklılıkların ne kadar uyumlu bir bütün oluşturduğunu gösterir. İşte sınıflarımızda da durum aynıdır. Öğrencilerimiz, uzaktan bakıldığında benzer gibi görüne de, her biri farklı bir bireydir. Her öğrencinin bir önceki örnekteki gibi kendine ait güçlü yanları, ilgileri, hazırbulunuşluk seviyeleri, geçmiş deneyimleri ve bilgi temelleri vardır. Eğitimciler olarak bizim görevimiz, tıpkı bir gül bahçesindeki her gülü en iyi şekilde büyütebilmek için doğanın sunduğu fırsatları kullanmamız gerektiği gibi, her öğrencimize de en uygun gelişim ortamını sağlamaktır. Onların farklı ihtiyaçlarına, ilgi alanlarına ve yeteneklerine duyarlı bir öğretim ortamı oluşturmak, her öğrencinin kendi potansiyeline ulaşmasına olanak tanır. Nasıl ki bir gül, doğru bakımı ve doğru ortamı bulduğunda en güzel hâlini alıyorsa, her öğrencimiz de uygun koşullarda, zamanında ve doğru desteği aldığında en iyi şekilde gelişir.

Bölüm çevirmenleri olarak, farklılaştırma felsefesine inandığımız için öğrencilerin güçlü yönleri olduğuna ve her birinin ilgi, hazırbulunuşluk, geçmiş deneyimler ve bilgi temeline göre farklı ihtiyaçlar taşıdığına inanıyoruz. Bu farklılıkları tanımak, bunlardan bir sınıf oluşturmak, öğrencileri bir arada tutmak ve tüm bu çeşitlilikle bir bütün yaratmak için etkinlikler, gruplamalar ve programlar tasarlamak oldukça zorlu bir süreçtir. Ancak, bu zorlukların üstesinden gelebilmek adına kaleme alınan bu değerli çeviride, farklılaştırılmış sınıfların ne olduğu ve nasıl oluşturulması gerektiği, öğretim planlaması, öğrenme ortamları, öğretim stratejileri, program yapısı ve öğretmen rollerine dair yol haritaları sunulmaktadır.

Kitabın bölüm çevirilerini iş birliği ve büyük bir özveri içerisinde gerçekleştiren, Ebru ERGÜL, Elif Büşra UZUN, Şehide KILINÇ, Yakup İŞİKER'e, yayına hazırlayan Pegem Akademi ve çalışma arkadaşlarına teşekkür ederim.

Çeviri hatalarının olabileceği göz önüne alınarak duyarlı okuyucular tarafından eleştirilmesi, keyifle okunması ve farklılaştırılmış sınıfların çoğalması dileğiyle...

Çeviri Editörü

Prof. Dr. Mehmet Akif SÖZER

ORCID No: 0000-0002-1291-4067

Mart, 2025

ÇEVİRMENLER LİSTESİ

Çeviri Editörü: Prof. Dr. Mehmet Akif SÖZER

- 1. Bölüm : Farklılaştırılmış Öğretim Nedir?**
Arş. Gör. Ebru ERGÜL, Selçuk Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0298-7035
- 2. Bölüm : Farklılaştırmanın Temel Dayanakları**
Arş. Gör. Ebru ERGÜL, Selçuk Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0298-7035
- 3. Bölüm : Okulun Nasıl ve Kimin İçin Olduğunu Yeniden Düşünmek**
Arş. Gör. Ebru ERGÜL, Selçuk Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-0298-7035
- 4. Bölüm : Farklılaştırılmış Öğretimi Destekleyen Öğrenme Ortamları**
Dr. Şehide KILINÇ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-8862-8593
- 5. Bölüm : Farklılaştırmanın Temeli Olarak İyi Bir Eğitim Programı**
Dr. Şehide KILINÇ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-8862-8593
- 6. Bölüm : Öğretmenler Farklılaştırılmış Sınıflar Oluşturmak İçin İş Başında**
Dr. Şehide KILINÇ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID No: 0000-0002-8862-8593
- 7. Bölüm : Farklılaştırmayı Destekleyen Öğretim Stratejileri**
Dr. Öğr. Üyesi Elif Büşra UZUN, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9447-6664
- 8. Bölüm : Farklılaştırmayı Destekleyen Diğer Öğretim Stratejileri**
Dr. Öğr. Üyesi Elif Büşra UZUN, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-9447-6664
- 9. Bölüm : Öğretmenler Farklılaştırmada Nasıl Başarılı Oluyor?**
Dr. Öğr. Üyesi Yakup IŞIKER, Mardin Artuklu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3493-0620
- 10. Bölüm : Farklılaştırılmış Sınıflar Oluşturmak İsteyen Eğitim Liderlerine Öneriler**
Dr. Öğr. Üyesi Yakup IŞIKER, Mardin Artuklu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0003-3493-0620

İÇİNDEKİLER

İkinci Baskıya Ön Söz	iv
Çeviriye Ön Söz	vii
Çevirmenler Listesi	viii
Farklılaştırılmış Öğretim Nedir?	1
Farklılaştırmanın Temel Dayanakları.....	15
Okulun Nasıl ve Kimin İçin Olduğunu Yeniden Düşünmek.....	30
Farklılaştırılmış Öğretimi Destekleyen Öğrenme Ortamları	46
Farklılaştırmanın Temeli Olarak İyi Bir Eğitim Programı	61
Öğretmenler Farklılaştırılmış Sınıflar Oluşturmak İçin İş Başında.....	80
Farklılaştırmayı Destekleyen Öğretim Stratejileri.....	102
Farklılaştırmayı Destekleyen Diğer Öğretim Stratejileri.....	122
Öğretmenler Farklılaştırmada Nasıl Başarılı Oluyor?	151
Farklılaştırılmış Sınıflar Oluşturmak İsteyen Eğitim Liderlerine Öneriler.....	170
Son Söz	182
Ek: Farklılaştırılmış Öğretimin Planlamasına Yönelik Araçlar	184
Kaynakça.....	192
Dizin	197

1. BÖLÜM

FARKLILAŞTIRILMIŞ ÖĞRETİM NEDİR?

Pek çok öğrenci bedenen var olsa da ruhsal olarak aynı varlığı gösteremeyebilir. Öğrencilerin yaklaşık yüzde 40'ı ne çok çalışmakta ne de dikkatini vermekte, yalnızca sınıf ortamında bulunmaktadır. Pek çok öğrenci dersi asarak okuldan kaçmakta, sınavı geçebilmek için kopya çektiğini itiraf etmekte, ayak uyduramadığı için ilgisini kaybetmekte ve uygun zorluk seviyesi bulamamasından dolayı sıkılmaktadır. Yine pek çoğu yeteneğin tek başına yeterli olmadığını, çabanın ise çok önemli olduğunu öğrenememektedir. Okulu bırakan öğrencilerin yaklaşık yarısı derslerinin ilgi çekici olmadığını, yaklaşık üçte ikisi de hiçbir öğretmenin okuldaki öğrenme başarılarını önemsemediğini söylemektedir. Öğretmenler, öğretim ve okulla ilgili her şey güllük gülistanlık değildir.

Adapted slightly from John Hattie, Visible Learning

Yüzyıldan daha uzun bir süre önce Amerika Birleşik Devletleri'nde ve dünyanın diğer bölgelerinde öğretmenler aynı şekilde tek sınıflı bir okul çatısı altında zorlu bir görevle karşı karşıyaydı. Öğretmenler, zamanını ve enerjisini, eline hiç kitap almamış, okuma yazma bilmeyen çeşitli yaşlardaki gençlere eğitim vermek ile çok farklı içerik ihtiyaçları olan daha ileri yaşlardaki öğrencilere eğitim vermek arasında bölmek zorunda kalmıştı. Tek sınıflı bir okuldaki öğretme çabasının yarattığı temel zorluğun ortaya çıkardığı sıkıntılarda olduğu gibi günümüz öğretmenleri de hâlen “Öğrenmeye hazırbulunuşluk, kişisel ilgi alanları, dünyayı görme ve deneyimleme ve dünya hakkında konuşma bakımından kültürel olarak şekillenmiş bir yöntemler yelpazesi içinde dağılan çeşitli öğrencilere etkili bir şekilde nasıl ulaşılabilir?” konusunda mücadele etmektedir.

Günümüz öğretmenleri genellikle öğrencilerin yaklaşık olarak aynı yaşta olduğu bireysel sınıflarla çalışıyor olsa da, bu çocukların tek sınıflı okullardaki çocuklarından çok daha fazla çeşitlilikte ihtiyaçları olduğu da tartışmasızdır. Dolayısıyla, şu anda da bir öğretmenin sorusu 100 yıl önce sorulan sorudan farklı değildir: “Tüm öğrencilerimin yeteneklerini en üst düzeye çıkarmak adına etkili bir katalizör olabilmem için zamanı, kaynakları ve kendimi nasıl bölüştürebilirim?”

Öğretmenlerin bu soruya nasıl yanıt verdiklerini bir düşünün.

- Bayan Handley, öğrencilerini ısrarla incelemekte ve onlara konuları iyi öğretebilmek için onları iyi tanıması gerektiğini düşünmektedir. Her bir öğrencinin her gün öğrenmeye katkıda bulunmasını ve yine her gün gözlemlenebilir ilerleme kaydetmesini kendisi için bir mesleki başarı ölçütü olarak belirlemektedir. Okul döneminin ilk zamanlarında öğrencilerinin güvenini kazanmak ve sonrasında da onların güvenine layık olduğunu kanıtlamak için çok çalışmaktadır. Öğretim programı ile bağlantı kurması ve sınıf deneyimlerinin bir sonucu olarak gelişmesi için her öğrencinin neye ihtiyacı olduğuna dair temel anlayış olarak hem resmi hem de gayri resmi anlamda biçimlendirici değerlendirmeyi kullanmaktadır. Bayan Handley, yarınki dersin her öğrenciye en iyi şekilde fayda sağlaması için biçimlendirici değerlendirmenin ne yapması gerektiğini bilmesini sağladığını ifade etmektedir.
- Bayan Wiggins, tüm 3. sınıf öğrencilerinin “Liste 3” üzerinde çalışması gerektiğini varsaymak yerine, öğrencilerin ön değerlendirme sonuçlarına göre onları birden fazla kelime heceleme listesi ile görevlendirmektedir.
- Bay Owen, ev ödevlerini mümkün olduğunca öğrenci ihtiyaçlarıyla eşleştirmekte ve alıştırmaların herkes için anlamlı olmasını sağlamaya çalışmaktadır. Öğrencilerini, hangi ev ödevlerinin matematiksel kavram ve ilkeleri anlamalarına ve uygulamalarına en iyi şekilde yardımcı olacağını belirlemek için yönlendirmeye çalışmaktadır.
- Bayan Jernigan, bazen tüm sınıfa aynı anda matematik öğretmektedir. Genel olarak günlük biçimlendirici değerlendirme bilgilerine dayalı bir dizi doğrudan öğretim, alıştırma ve uygulama grupları kullanmaktadır. Alıştırma etkinliklerini ve anlamlandırma görevlerini öğrencilerin çeşitli hazırbulunuşluk ihtiyaçlarıyla eşleştirmekte ve öğrencileri ilgi alanlarına veya tercih ettikleri öğrenme yaklaşımlarına göre gerçek dünyadaki matematik uygulamaları için gruplandırmaktadır. Bu şekilde, öğrencilerin akranlarından öğrenmelerinin onların öğrenmelerine katkıda bulunduğunu söylemektedir.
- Bayan Enrico, öğrencilere bir ünitenin sonunda nihai bir ürün geliştirmeleri veya özgün bir değerlendirmeyi tamamlamaları gerektiğinde iki veya üç seçenek sunmaktadır. Seçenekleri öğrencilerin ilgi alanlarına göre belirlemektedir. Böylece öğrenciler öğrendiklerini birey olarak kendileri için önemli ve ilgili görünen bir şeyle ilişkilendirme şansına sahip

olmaktadırlar. Ayrıca sık sık öğrencilerin kendi ürün formatlarını önerebilecekleri “Bir Anlaşma Yapalım” seçeneği sunarak öğrencilerin göstermeleri gereken öğrenme çıktılarının seçenekler arasında sabit kalmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin projelerini geliştirmek için “Wikispaces Classroom” uygulamasını kullanmaları Bayan Enrico’nun süreç boyunca öğrencilerin ilerlemelerini izlemesine olanak tanımaktadır.

- Bay Raules, fikirlerini ifade etmelerine yardımcı olacaksa, İngilizce öğrenenlerin ilk yazı taslaklarını ana dillerinde yapmaları için onları teşvik etmektedir. Ayrıca, öğrencilerin önemli kavramları daha kolay anlayabilmeleri ve kendileriyle ilişkilendirebilmeleri için de mümkün olduğunca sık bir şekilde ana dillerinde bazı çevrimiçi veya basılı kaynak materyallere erişebilmelerini sağlamaktadır.
- Bayan Willoughby, öğrencilerin yeni içeriği evde keşfetmelerinin ve yeni gelişen becerilerini ve fikirlerini sınıfta uygulamalarının mantıklı olduğu önemli öğretim uygulamalarından “ters yüz öğrenme” yöntemini kullanmaktadır. Öğrencilerin anlayışlarını “giriş kartları” veya diğer biçimlendirici değerlendirme türleriyle dikkatle izlemekte ve öğrencilerin ortak öğrenme hedefleri doğrultusunda birlikte çalışmalarının mantıklı olduğu durumlar için öğretim grupları oluşturmaktadır. Öğrencilerin ilerlemesine koçluk ve danışmanlık yapmak için gruplar arasında hareket etmekte veya onlarla birlikte oturmaktadır.
- Bay Ellis ise öğrencileri mevcut bilgi, anlayış ve beceri noktalarından ileriye taşımak için tasarladığı küçük grup eğitimleriyle düzenli olarak çalışmaktadır. Belirli bir süre görüşmediği öğrenciler, bağımsız olarak, ikili veya küçük gruplar halinde, uygun zorluk seviyelerinde belirlenen veya mevcut içeriği öğrencilerin ilgi alanlarıyla ilişkilendirmek için uyarlanmış uygulama veya anlamlandırma görevleri üzerinde çalışmaktadır. Biçimlendirici değerlendirme onun öğretim planlamasına rehberlik etmektedir.

Bu öğretmenlerin tümü öğretimi farklılaştırmaktadır. Aslında farklılaştırmayı bir adı olmadan önce uygulamış bile olabilirler. Onlar sadece öğrenmekte zorlanan, sınıfında ileri düzeyde olan ve hatta arada kalan öğrencilerin, farklı kültürel miraslara sahip öğrencilerin ve çok çeşitli geçmiş deneyimlere sahip olanların her gün, her hafta ve yıl boyunca mümkün olduğu ölçüde gelişmesini sağlamak için ne gerekiyorsa yapmaya çalışan öğretmenlerdir.